

Üniversite hastaneleri ‘tükenmişlik’ yaşıyor

DÜŞÜNENLERİN
DÜŞÜNESİ

Prof. Dr. Şükrü Hatun

[Kütahya](#)'nın Domaniç ilçesine bağlı Aksu köyünde 1959 yılında doğdu. [Hacettepe Üniversitesi](#) Tıp Fakültesini 1983'te bitirdi. 1994'te Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları doçenti, 1999'da profesör oldu. Hatun, 1996'dan beri diyabetli çocuklar için kamp düzenleyen ekibin sorumlusudur, ayrıca diyabetli çocuklar ve aileler için çeşitli [eğitim](#) kitapları yazmış veya çevirmiştir. Halen [Kocaeli Üniversitesi](#) Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı ve Çocuk Endokrinoloji-Diyabet Bilim Dalı başkanıdır. Halen Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı olarak görev yapmaktadır.

Tıp fakülteleri ve üniversite hastaneleri, ancak bir bütün olduklarında işlevlerini yerine getirebilen, ülkemiz [sağlık](#) sistemi ile entegre olarak en zor vakaların tanı ve tedavisini yapmanın yanısıra, on binlerce tıp öğrencisi, araştırma görevlisi, hemşirelik, diyetisyenlik ve diğer yardımcı sağlık mensubu öğrencilerinin eğitim gördüğü akademik nitelikli kamu kurumlarıdır. Ayrıca ülkemiz kaynaklı “site edilebilen” yayınların yüzde 40,9'u ve “sitasyonların” yüzde 38,9'u bu kurumların çatısı altında üretilmektedir. Bu özellikleri ile tıp fakülteleri ve üniversite hastanelerinin ne dünyada ne de ülkemizde bir alternatifi yoktur. Bir başka söyleyişle tıp fakülteleri, insan gücü ve bilimsel yenilenme bakımından ülke sağlık sisteminin kalbi olarak işlev görmektedir.

Bu nedenlerle ülkemizin geleceğe dönük hedeflerinin gerçekleşmesinde, bilim ve sağlıkla ilgili rakamsal öngörülerin tutturulmasında tıp fakülteleri ve üniversite hastanelerinin kritik önemde rolleri vardır. Dolayısıyla tıp fakültelerini ve üniversite hastanelerini desteklemek, gerekirse kamu fonlarından sübvans etmek ülke yararına olduğu gibi bir yurtseverlik ölçütü olarak kabul edilmelidir.

Ülkemizde bütçeden sağlık hizmetlerine ayrılan pay 2002'den bu yana 5,5 kat artarak 75 milyar lira civarına ulaşmıştır. Ülke sağlık düzeyinin iyileşmesinde önemli bir etkisi olan bu artışa karşın, üniversite hastanelerinin hemen hepsi tamamen ürettikleri hizmetin karşılığını alamamaktan kaynaklanan borç yükü altında “ezilmiş” durumdadır. Yaptıkları her hizmet karşılığı [SGK](#) ücretine ek olarak hastalardan yüzde 200 katkı alan özel hastanelerin hiçbiri zarar etmezken, üniversite hastanelerinin hepsinin zarar ediyor olmasını kamu otoritelerinin çok önemli bir konu olarak ele alması ve izah etmesi gerekmektedir. Bu konulara uzun zamandır emek veren ve başkanlığını [İstanbul Üniversitesi](#) Rektörü Prof. Dr. [Yunus Söylet](#)'in yaptığı Üniversite Hastaneleri Birliği (ÜHBD) verilerine göre

(http://tip.kocaeli.edu.tr/docs/BilgiNotu_2014_ek2-3.pdf) üniversite hastaneleri, vakaların kompleks olmasına bağlı olarak diğer hastanelere göre yüzde 30 daha pahalıya hizmet ürettiği, 7 yıldır güncellenmeyen SUT fiyatları nedeniyle yüzde 33,9 düşük hizmet fiyatı ile çalıştığı ve sadece üniversite hastanelerinde yapıldığı için faturalandırılmayan hizmetler nedeniyle yüzde 25 gelir kaybı gibi nedenlerle kronik ve önlenemeyen bir negatif bilanço sorunu yaşamaktadır. Bu verileri dikkate alırsak, negatif bilanço sorununun üniversitelerin arzilerini vb. mallarını satarak [hastane](#) borçlarını kapatması ile çözülmesi de mümkün görünmemektedir.

Tıp fakültelerinin diğerk bir önemli sorunu asistan sayılarındaki azalmadır. Ülkemizde son yıllarda hızla artan [Sağlık Bakanlığı](#) Eğitim ve Araştırma Hastanesi sayısı ve yeni açılan tıp fakülteleri nedeniyle asistan kadroları yetersiz kalmış ve birçok tıp fakültesinin asistan sayıları yüzde 50'ye varan oranlarda azalmıştır. Asistan sayılarındaki azalmayı dengeleyecek ara insan gücü desteği de sağlanamayınca üniversite hastanelerinde rutin işleri 10 yıllık profesörlerin yapmak zorunda kaldığı bir dönem başlamıştır. Asistan sayılarındaki azalma bazı kliniklerde işlerin durması ya da yetersiz standart ile yapılmasına neden olmaktadır. Üniversite hastanelerinin birçok hasta için en son ve en güvenilir basamak olduğu ve her gün çok sayıda kompleks hastanın bu kurumlara sevk edildiği düşünülürse hepimizi üzecek komplikasyonların kapıda olduğunu tahmin etmek zor değildir.

Yeni eğitim dönemine girerken tıp fakültelerini zora sokan bir diğerk sorun da artan öğrenci sayıları ve yatay geçişler nedeniyle oluşan adaletsizliklerdir. Birçok fakültenin öğrenci kontenjanları, amfilerin ve diğerk eğitim mekanlarının kapasitelerine aldırılmadan masa başında arttırılmakta ve ne pahasına olursa olsun ülkemizin hekim sayısı arttırılmaya çalışılmaktadır. Bir örnek vermek gerekirse bizim fakültenin amfileri 200 kişilik olmasına karşın yeni öğrenciler, yatay geçişler (bu yıl ders başarısı, merkezi yerleştirme puanı, Türkiye Burslusu ve [Suriye-Mısır](#) kontenjanı gibi yollarla 60 öğrenci ek olarak alınmıştır) ve kalan öğrencilerle 1.sınıf mevcudu 335 olmuştur. Bu öğrencileri nasıl okutacağımızı kara kara düşünürken aklımızın ucundan “öğrenciler nasıl olsa devam etmez” düşüncesini geçirmek ise hepimizi derinden üzmektedir. Bu fiziki sorun yanında bizi asıl düşündüren kalabalık öğrenci grupları ile nasıl pratik eğitim yapılacağıdır. Bilindiği gibi tıp eğitimi bir öğrenme ve hekim kimliği oluşum sürecidir. Hekim kimliğinin oluşması ise etkinlik ve katılımın bir ürünü olmanın yanısıra, anlamlı etkileşimlerin sayısı ve yoğunluğu ile ilişkilidir. Kalabalık öğrenci grupları ile hasta başı eğitimi etkin bir şekilde yapmak mümkün olmayacaktır ve ülkemiz gelecekte yüzeysel gözlemlerle çok ilaç yazan hekimlerin egemenliğine girecektir.

Özetleyecek olursak yeni eğitim dönemine girerken tıp fakülteleri ve üniversite hastaneleri, öğrenci kontenjanlarında ve öğrenci hareketlerinde kontrolsüz artış , üniversite hastanelerinin sağlık sistemi içinde yeterli değeri bulmaması ve SUT fiyatlarının yetersizliği , hizmete ağırlık verilmesinden kaynaklanan misyon çatışması, performans sisteminin yozlaştırıcı etkisinden kaynaklanan sorunlar ve emekle orantılı olmayan maaş sistemi ve asistan sayılarında azalma gibi nedenlerle bir “tükenmişlik” sorunu ile karşı karşıyadır. Bütün bu sorunlara rağmen gerçekleri kırıp dökmeden söylemeye çalışan ve hekimliğin özünden gelen insana hizmet motivasyonu ile her gün özveri ile çalışan öğretim üyeleri, asistanlar ve hastane çalışanları olarak yeni hükümetten tıp fakültelerinin durumunu acilen ele almasını bekliyoruz ve tekrar söyleyecek olursak bunun bir yurtseverlik görevi olduğunu düşünüyoruz.